

RAAP-RAPPORT 7158

Plangebied Hydrogen Station te Velsen-Noord, gemeente Beverwijk

Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Hydrogen Station te Velsen-Noord, gemeente Beverwijk. Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek.

Versie: 24-06-2024

Auteur: [REDACTED]

Projectcode: TATA24HYDRO

Bestandsnaam: RAAPrap_7158_TATA24HYDRO_20240624

Autorisatie: [REDACTED]

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2024

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Tata Steel heeft RAAP in mei 2024 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Hydrogen Station te Velsen-Noord in de gemeente Beverwijk. Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning.

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- De geplande ingrepen reiken tot maximaal 2,5 m diep.
- Het plangebied is mogelijk tot 1,5 m diep verstoord, mogelijk deels onverstoord.
- Vanaf 33 tot 29 m diepte geldt een niet nader te specificeren verwachting voor de aanwezigheid van resten van tijdelijke kampementen van jagers-verzamelaars uit de steentijd.
- Vanaf 2,85 tot 6,15 m -mv (5,0 m +NAP) is de top van het Oude Duinpakket te verwachten. Dit wordt niet geraakt door de voorgenomen ingrepen.
- Vanaf de onderzijde van de aanwezige verstoring bestaat de kans op de aanwezigheid van afgedekte bodemhorizonten waarin resten van bewoning door landbouwsamenlevingen aanwezig kunnen zijn. Binnen het traject van de Oude Duinen en strandwallen kunnen resten worden verwacht uit de ijzertijd tot en met de 16e eeuw.
- Er bestaat een kans op de aanwezigheid van resten van Duitse stellingen aan en direct onder maaiveld.

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in het plangebied eventuele archeologische resten niet bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen. Daarom wordt geadviseerd om in het plangebied geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren.

Eventueel aanwezige resten uit de Tweede Wereldoorlog van de inrichting van het landschap voor militaire doeleinden zijn niet goed op te sporen. Doorgaans worden deze per toeval aangetroffen. Voor het geval dat dergelijke resten tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, verdient het aanbeveling om vooraf een meldingsprotocol af te stemmen met het bevoegd gezag en vast te stellen.

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Beverwijk, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Inhoud

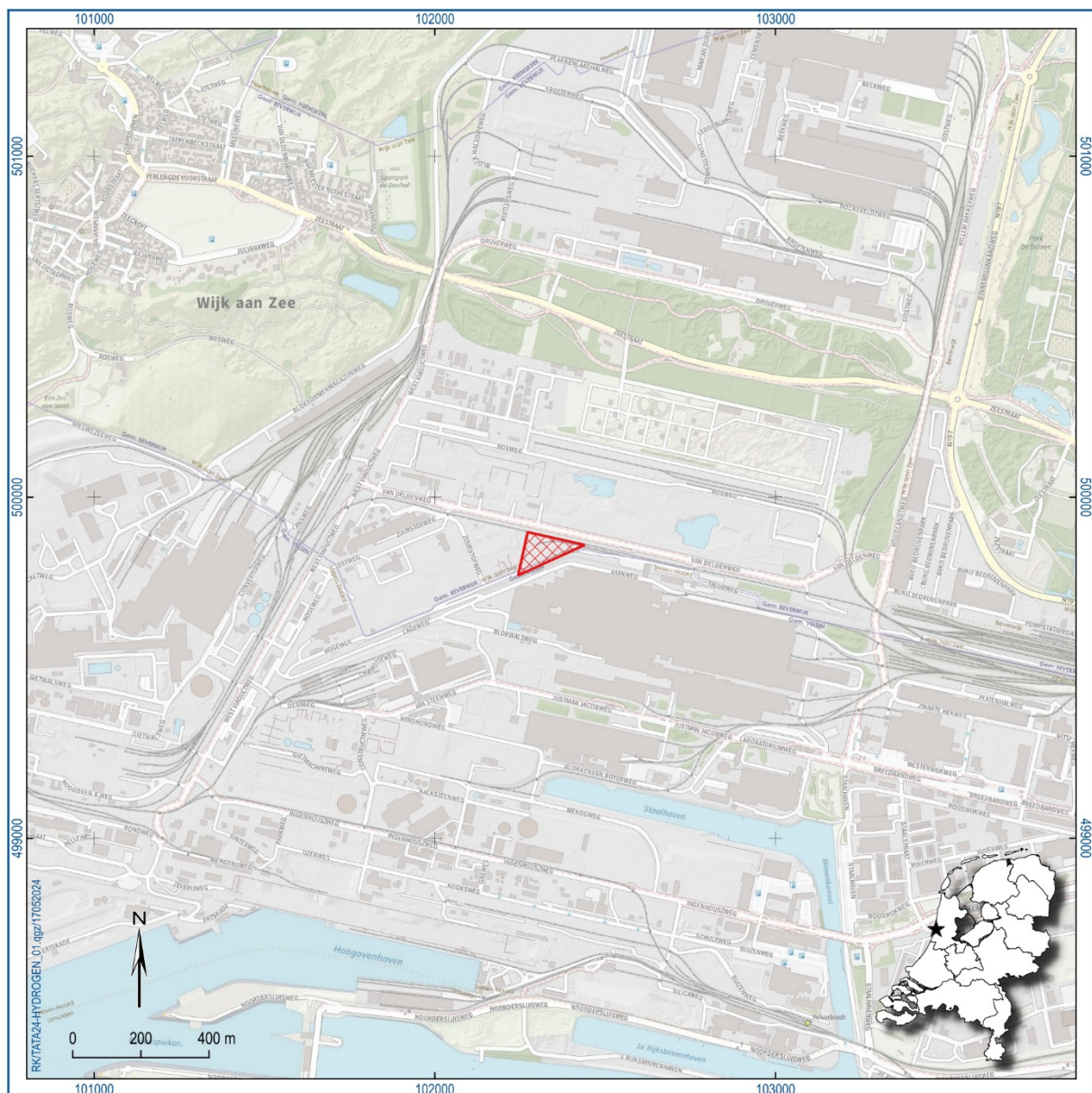
Samenvatting	3
Inhoud	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader	5
1.2 Administratieve gegevens	9
1.3 Doel- en vraagstelling	9
2 Bureauonderzoek	10
2.1 Methode	10
2.2 Aardkundige situatie	10
2.3 Archeologische gegevens	16
2.4 Historische situatie	23
2.5 Huidige situatie	27
2.6 Toekomstige situatie	31
3 Gespecificeerde archeologische verwachting	32
4 Conclusies en advies	34
4.1 Conclusie	34
4.2 Advies	34
4.3 Tot slot	34
Literatuur	35
Websites/Digitale bronnen	35
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	37

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van Tata Steel heeft RAAP in mei 2024 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Hydrogen Station te Velsen-Noord in de gemeente Beverwijk (figuur 1). Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning.

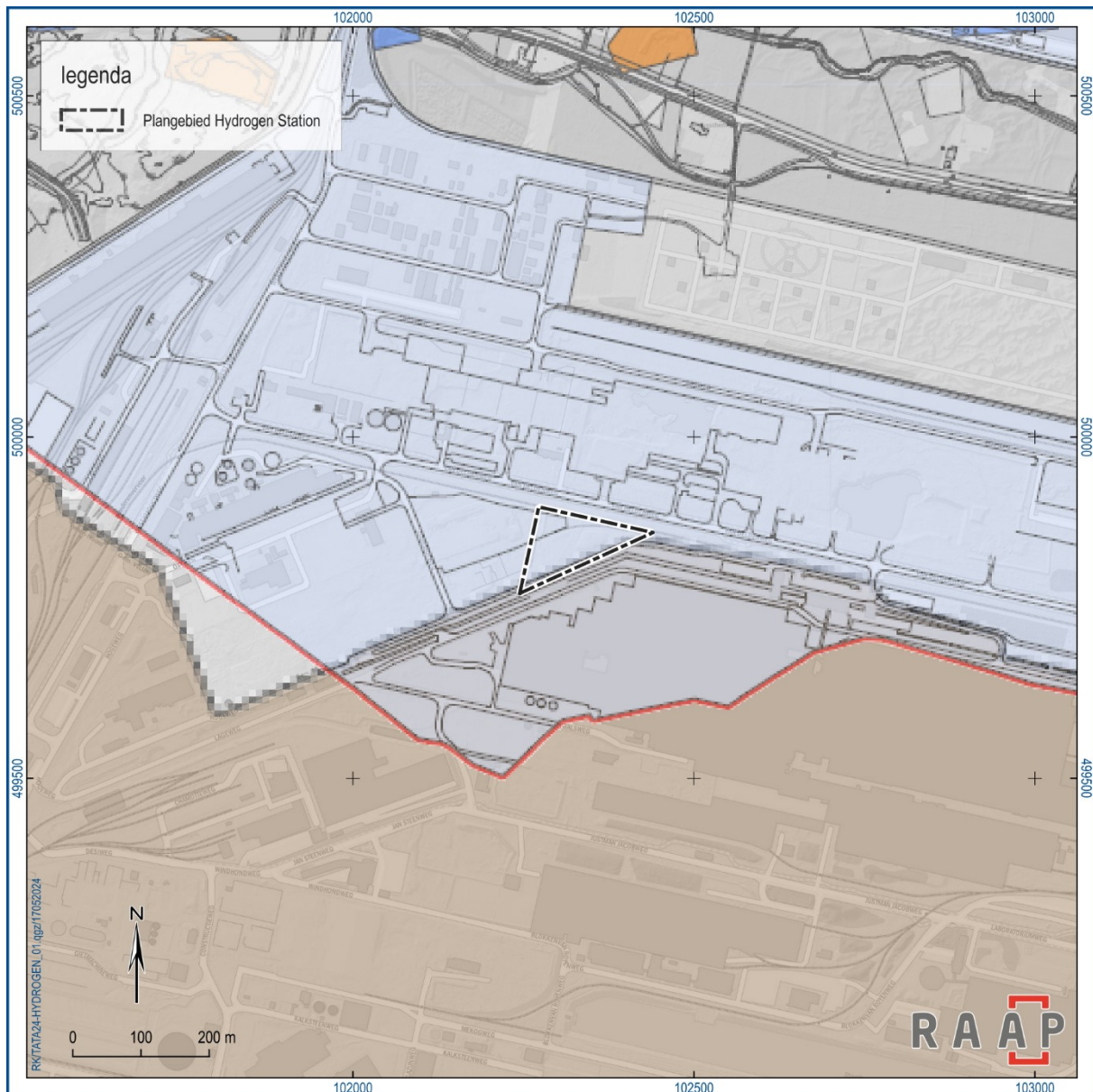

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).

Juridisch en beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

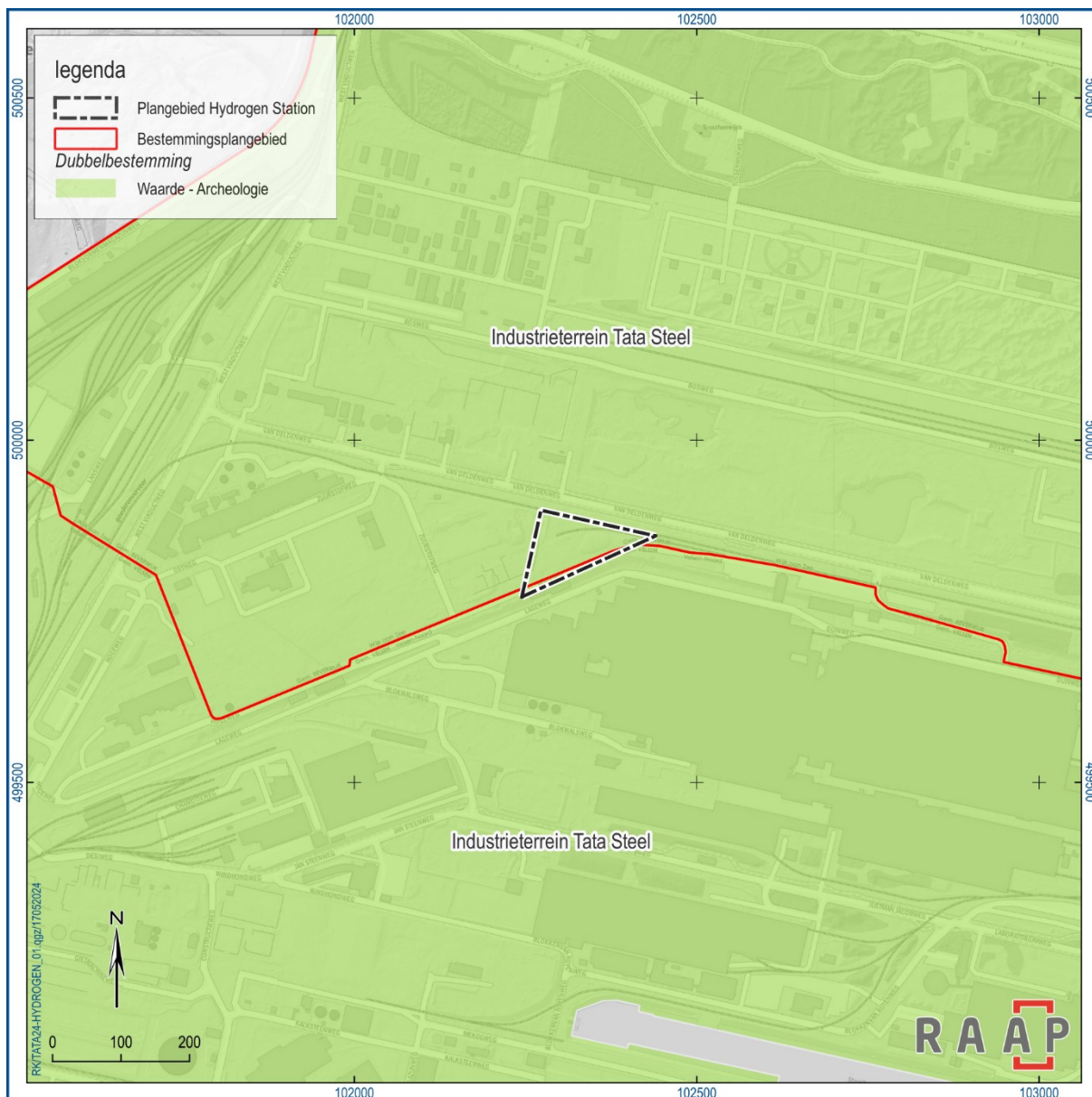
Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Beverwijk ligt het plangebied een beleidszone waarbinnen bij bodemingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm -mv een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd (figuur 2).

Figuur 2. Gemeentelijke archeologische beleidskaarten.

Deze voorschriften zijn verankerd in bestemmingsplan "Industrieterrein Tata Steel". Met dat verschil dat de vrijstellingsdiepte 60 cm -mv is geworden (figuur 3). De gemeentegrens in de beleidskaart en in

werkelijkheid verschillen van elkaar als gevolg waarvan de zuidostrand van het plangebied in de gemeente Velsen valt. De voorschriften zijn hier echter gelijkloidend.¹

Figuur 3. Archeologische dubbelbestemmingen.

De ingrepen zijn groter dan de gehanteerde vrijstellingsgrenzen. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is daarom verplicht conform de vigerende bestemmingsplannen.

¹ Beverwijk: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0375.BPtatasteel-OH01/r_NL.IMRO.0375.BPtatasteel-OH01_2.13.html
Velsen: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0453.BP0200TATASTEEL1-I001/r_NL.IMRO.0453.BP0200TATASTEEL1-I001_2.11.html

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, vigerende versie), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Bureauonderzoek
Opdrachtgever	Tata Steel
Bevoegde overheid	Gemeente Beverwijk
Plaats	Velsen-Noord
Gemeente	Beverwijk
Provincie	Noord-Holland
Centrumcoördinaten (X/Y)	102.298 / 499.816
Toponiem	Velsen-Noord
Kadastrale gegevens	WIJ02 E 937
Oppervlakte plangebied	11.118 m²
Afbakening onderzoeksgebied	Tijdens onderhavig onderzoek is het plangebied inclusief een zone van 500 m rondom het plangebied onderzocht.
Onderzoeksperiode	Mei 2024
Uitvoerder	RAAP West
Projectleider	
Projectmedewerkers	-
RAAP-projectcode	TATA24HYDRO
Archis-onderzoeksmeldingsnummer	5607300100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio West te Leiden en op termijn het provinciaal depot, Archis en e-depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting aan de hand van verzamelde informatie over bekende en verwachte archeologische resten. Deze onderzoeksfase betreft de eerste fase binnen het traject van archeologisch vooronderzoek dat als einddoel heeft de archeologische waarde van het terrein, dan wel de archeologische vindplaats vast te stellen.

Hiertoe is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd:

- Hoe ziet de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
- Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen in en rond plangebied zijn reeds bekend?
- Wat was het historisch landgebruik van het plangebied en wat is het landgebruik nu en wat is de invloed daarvan op de (verwachte) archeologie en (bodem)gaafheid?
- Wat is de gespecificeerde verwachting ten aanzien van nog onbekende archeologische waarden in het gebied? En wat zijn hiervan de prospectiekenmerken?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten?
- Op welke wijze kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?
- Met de inzet van welke zoekmethoden kunnen verwachte resten systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)?

2 Bureauonderzoek

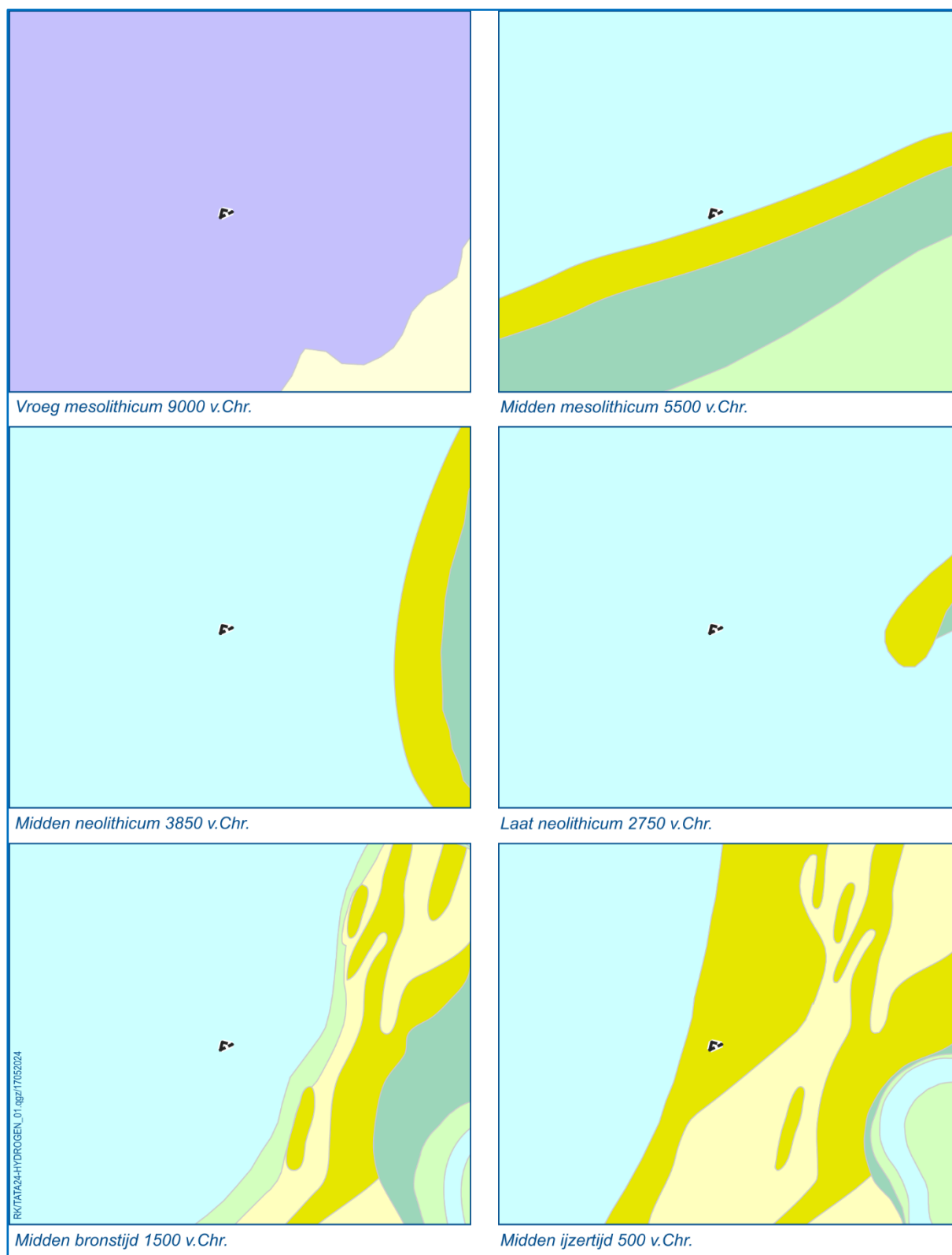
2.1 Methode

Het bureauonderzoek dient ervoor om – op basis van verschillende bronnen – inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en de sporen die het menselijk gebruik in de loop van de tijd heeft achtergelaten. Met behulp van deze gegevens wordt een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld.

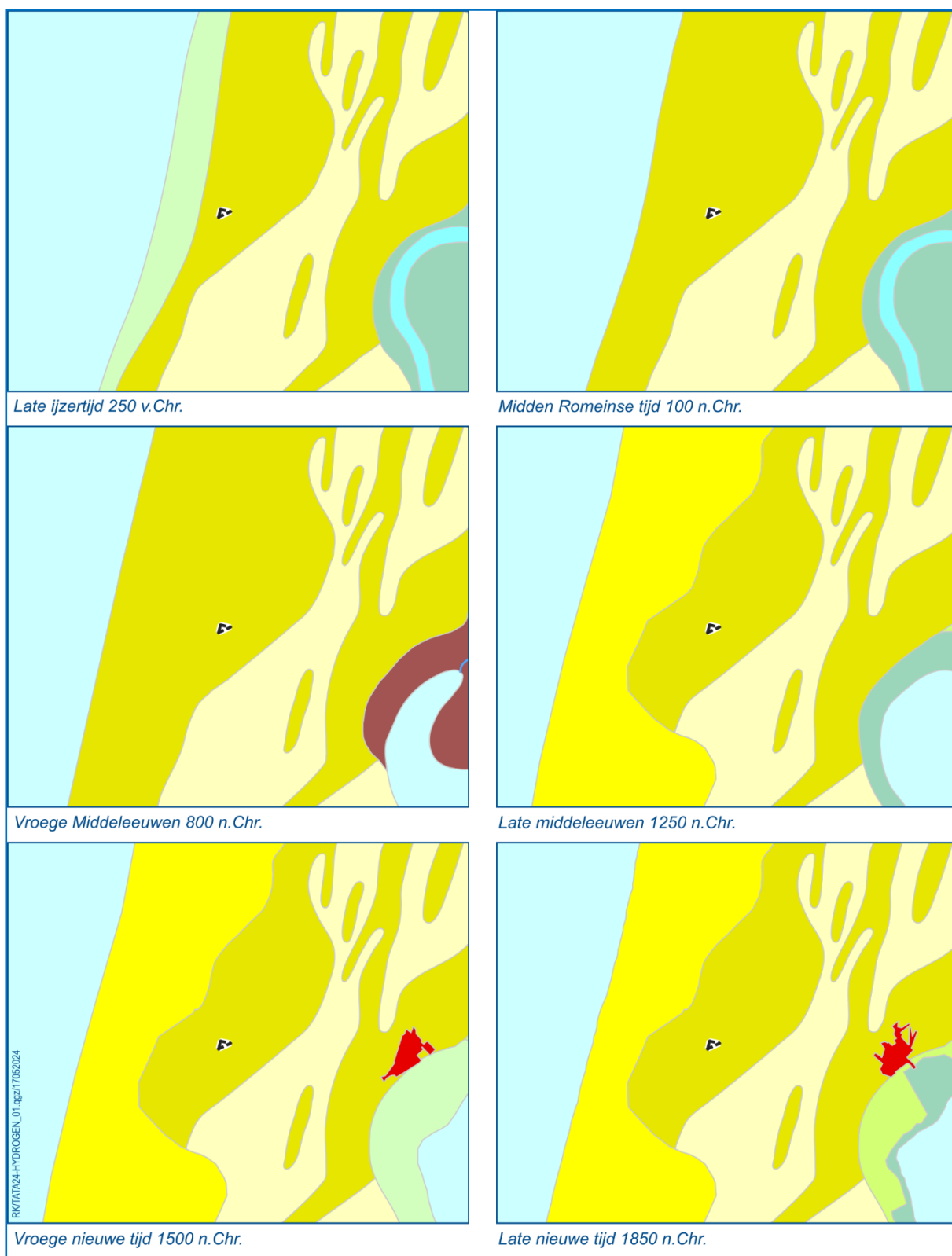
Naast de conform de KNA verplichte bronnen is door de gebiedsexperts van RAAP een beredeneerde keuze gemaakt uit betrouwbare bronnen die voor de archeologische verwachting relevante informatie bevatten (zie bijlage 2 voor de motivering). Daarvoor is gebruik gemaakt van de landelijk en voor RAAP digitaal beschikbare archieven. Voor de beschrijving van de historische situatie is gebruik gemaakt van hiervoor relevante informatiedragers. Voor de actuele metadata van de verzamelde gegevens (gemeente, plaats, etc.) wordt verwezen naar het van toepassing zijnde data-archief.

2.2 Aardkundige situatie

Aan het einde van de laatste ijstijd lag het plangebied op een zandige toendravlakte die nu op ongeveer 22 m -NAP ligt. Met het einde van de ijstijd begon het huidige geologische tijdvak, het Holoceen, waarin het klimaat warmer werd, de zeespiegel steeg en het landschap sterk veranderde. Aanvankelijk vormde zich veen in het plangebied, dat daarna veranderde in een getijdengebied en tenslotte in zee kwam te liggen. Pas in de ijzertijd kwam het weer op land te liggen, als gevolg van de zeewaartse uitbreiding van de kust (figuur 4). Sinds die tijd ligt het plangebied op een strandwal met Oude Duinen, in een kustzone opgebouwd uit hogere strandwallen en duinen, en lagere strandvlaktes. Vanaf ongeveer het jaar 1000 begon de kust zich weer terug te trekken. Het vrijkomende zand werd landinwaarts geblazen en vormde de Jonge Duinen. Het plangebied lag echter volgens de landschapsreconstructie te ver landinwaarts om afgedekt te raken door deze Jonge Duinen (figuur 5). Afgaande op historische kaarten hebben de Jonge Duinen zich echter wel uitgestrekt tot aan het plangebied en lijkt de landschapsreconstructie gebaseerd op de lagere ligging van het huidige in de 20^e eeuw afgegraven en geëgaliseerde duingebied (zie § 2.4 historische situatie).

Figuur 4. Landschappelijke ontwikkeling vanaf de laatste ijstijd tot en met de midden ijzertijd. Paars: dekzand uit de ijstijd; blauw: water; vaalgeel: strandwallen; donkergroen: kwelders; lichtgroen: wadden en slikken; lichtgeel: Oude Duinen ([redacted], 2006).

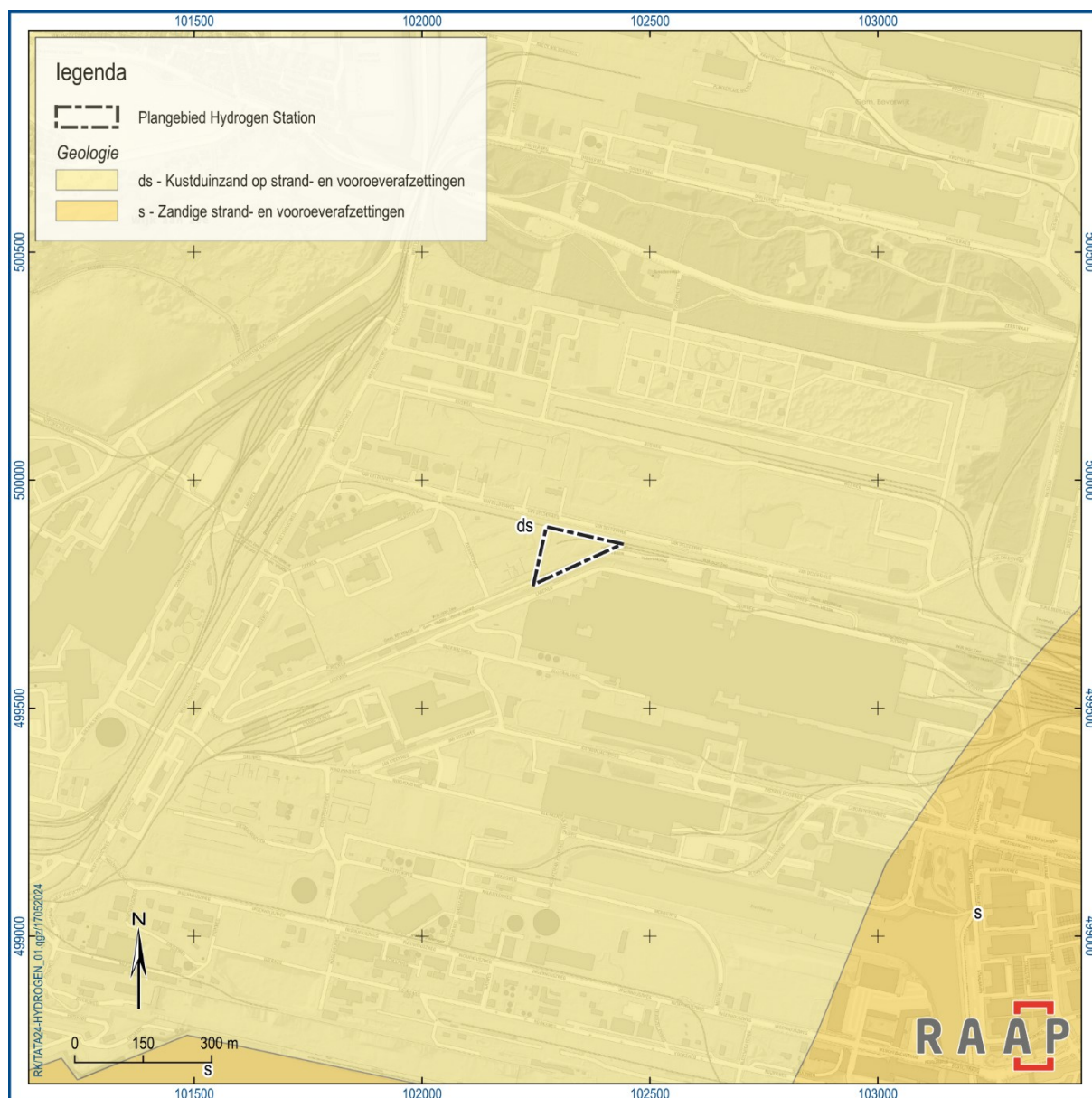
Figuur 5. Landschappelijke ontwikkeling van de late ijzertijd tot de 19^e eeuw. Blauw: water; vaalgeel: strandwallen; donkergroen: kwelders; lichtgroen: wadden en slikken; lichtgeel: Oude Duinen; bruin: veen; felgeel: Jonge Duinen; rood: stedelijke bebouwing ([redacted], 2006).

Geologische situatie ²	Kustduinzand op strand- en vooroeverafzettingen (ds in figuur 6); Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort.
Geomorfologische situatie ³	Vlakte ontstaan door afgraving en/of egalisatie van duinen of strandwallen (2M92; figuur 7).
Ouderdom geomorfologische structuur	Holoceen.
Bodemkundige situatie	Niet gekarteerd, maar afgaande op de omgeving waarschijnlijk kalkhoudende duin- en vlakvaaggronden in respectievelijk fijn en matig fijn zand (Zd20A en Zn50A; figuur 8).
Verwachte diepteligging van archeologisch relevante lagen	Vanaf direct aan maaiveld.

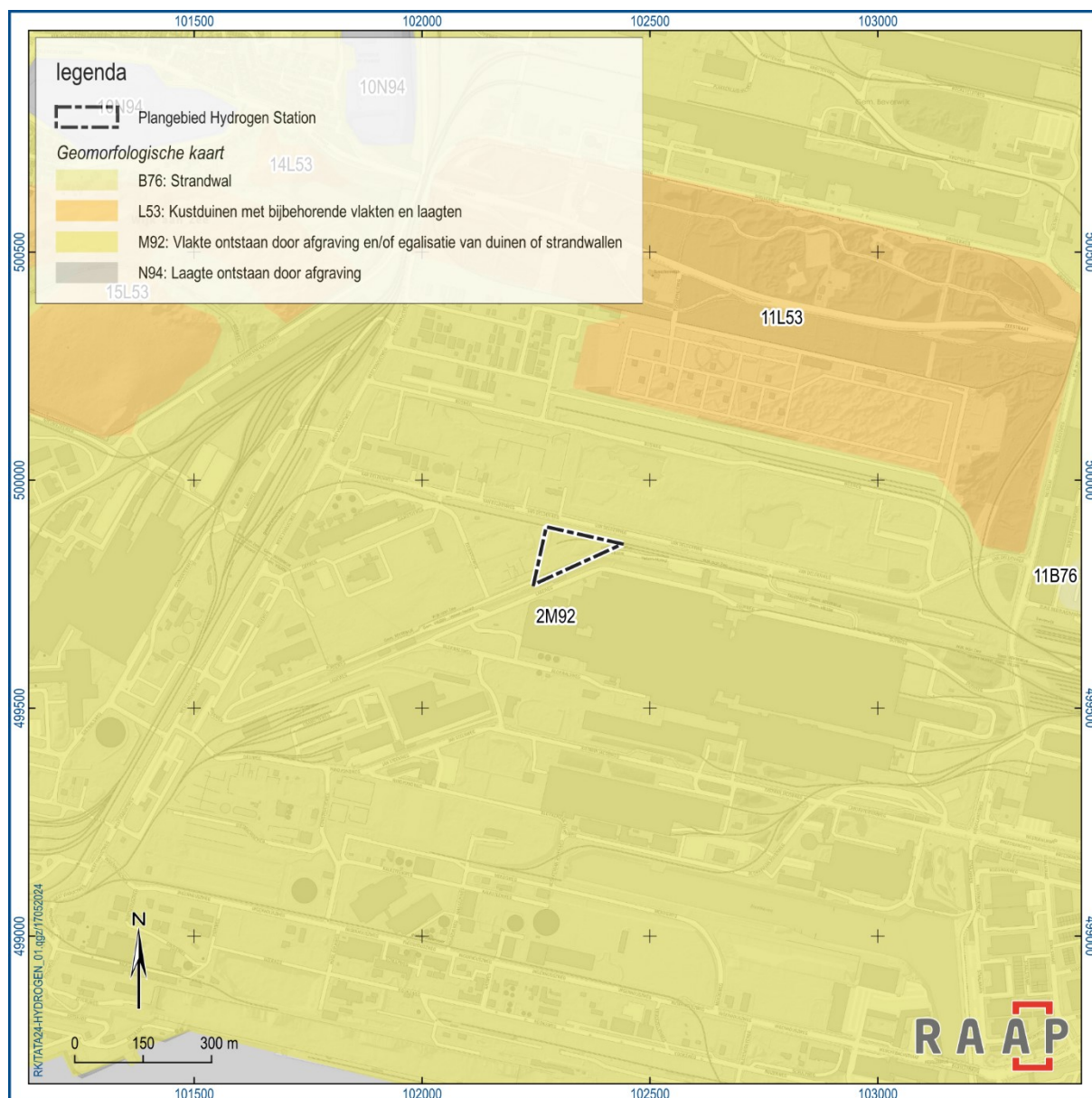
Tabel 2. Overzicht van geraadpleegde geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken van het plangebied en de directe omgeving.

² Weerts e.a., 2006; TNO, 2021.

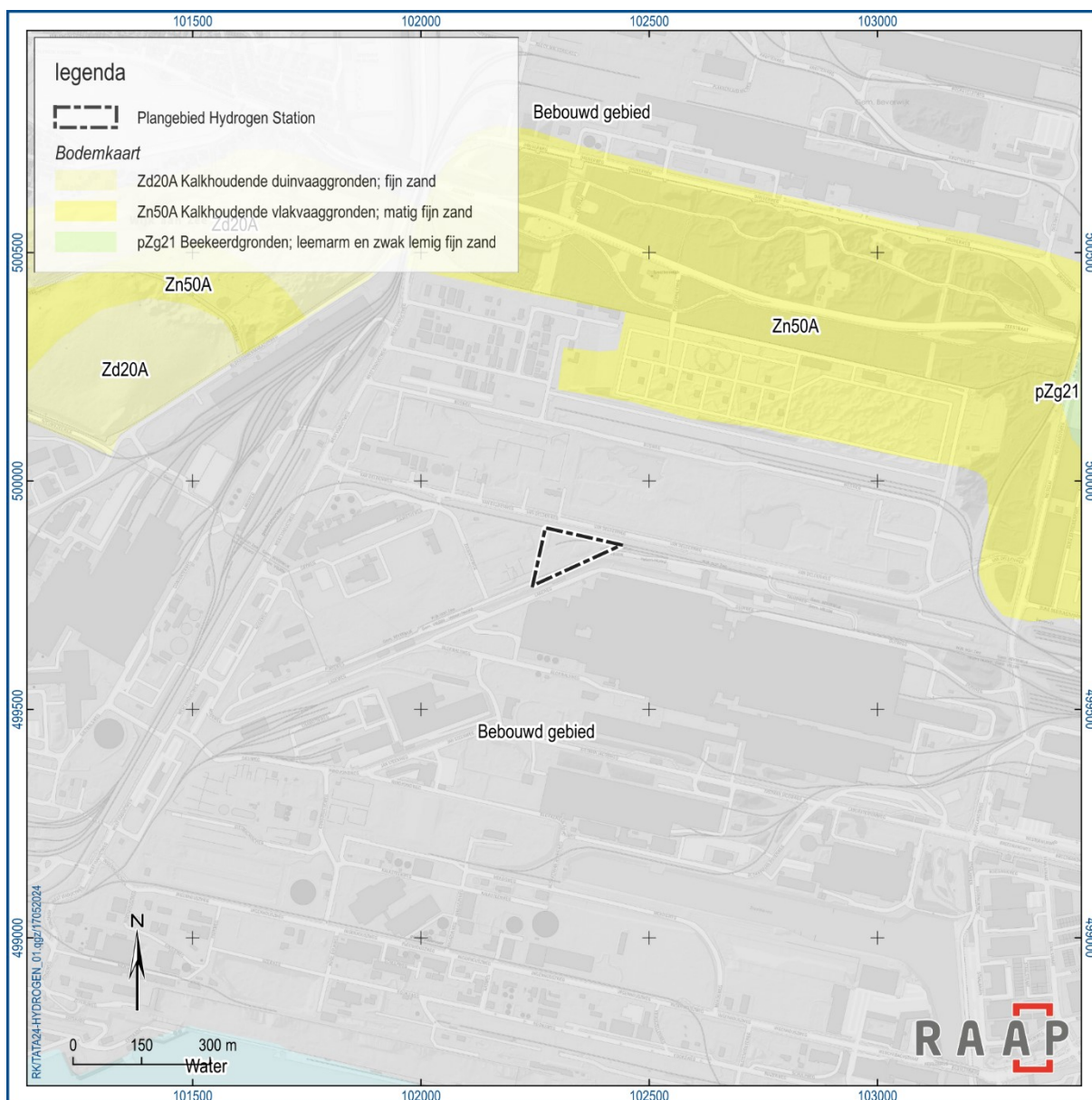
³ Koomen & Maas, 2004.

Figuur 6. Geologische kaart.

Figuur 7. Geomorfologische kaart.

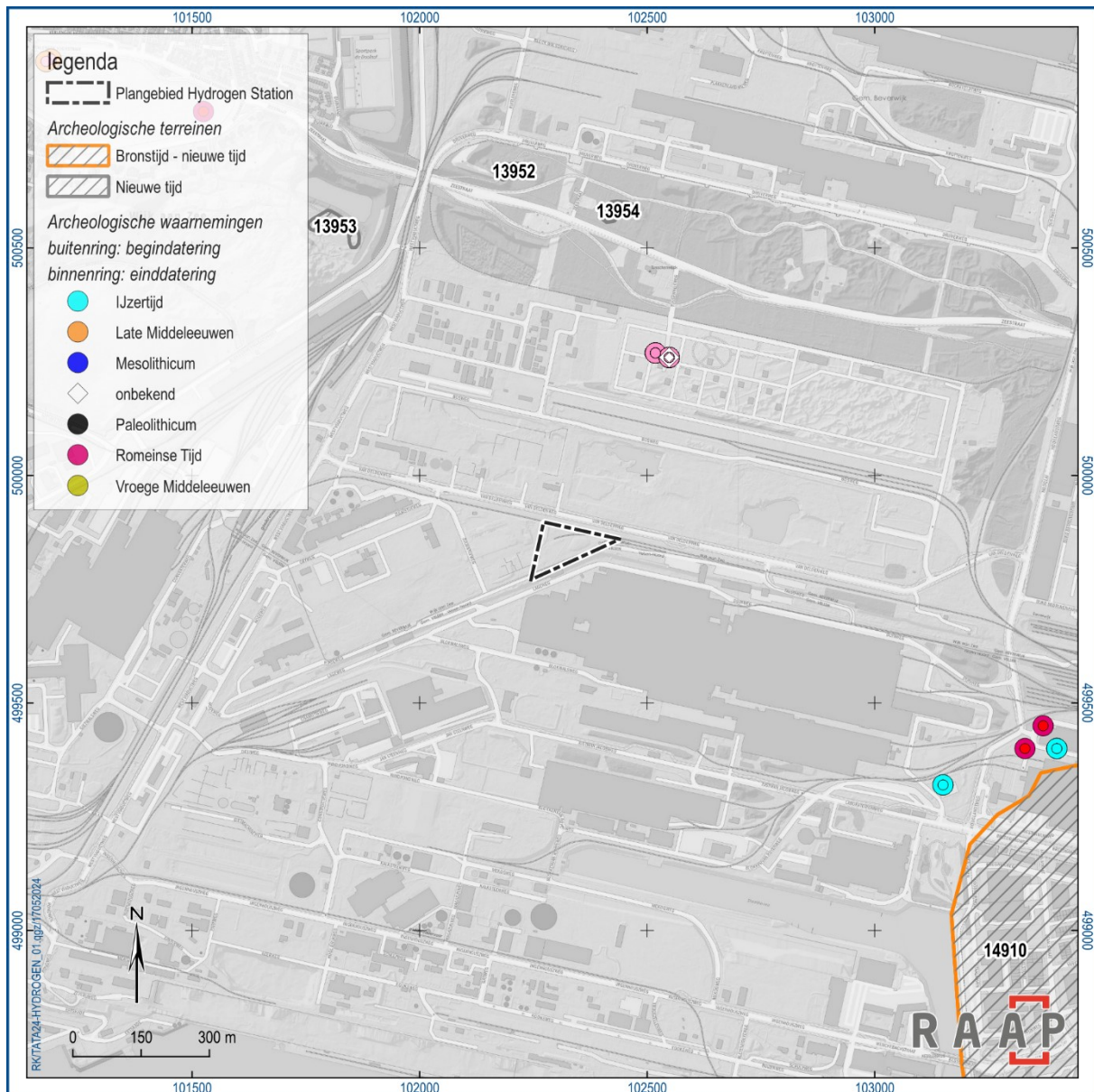
Figuur 8. Bodemkaart.

2.3 Archeologische gegevens

Bekende archeologische gegevens

Binnen 500 m van het plangebied liggen geen bekende archeologische terreinen en twee locaties met archeologische waarnemingen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd (tabel 3). Archeologische terreinen en waarnemingen in de wijdere omgeving wijzen op gebruik en bewoning van het landschap door de mens gedurende vrijwel alle perioden vanaf de ijzertijd (figuur 9 & tabel 3). Het gaat daarbij voornamelijk om bewoning (figuur 10). Drie archeologische terreinen ten noorden van het plangebied (13952 t/m 13954) betreffen lunetten uit een reeks van 24 lunetten van de Linie van Beverwijk, aangelegd in 1800 naar aanleiding van de – overigens mislukte – Engels-Russische invasie in de kop van Noord-Holland in 1799 met als doel zuidelijk Noord-Holland te beschermen tegen een invasie

vanuit het noorden. Het archeologische terrein ten zuidoosten van het plangebied betreft archeologische resten van landbouw en bewoning uit de bronstijd tot en met de nieuwe tijd (nr. 14910).

Figuur 9. Archeologische informatie (Archis3).

Figuur 10. Archeologische complextypen (Archis3).

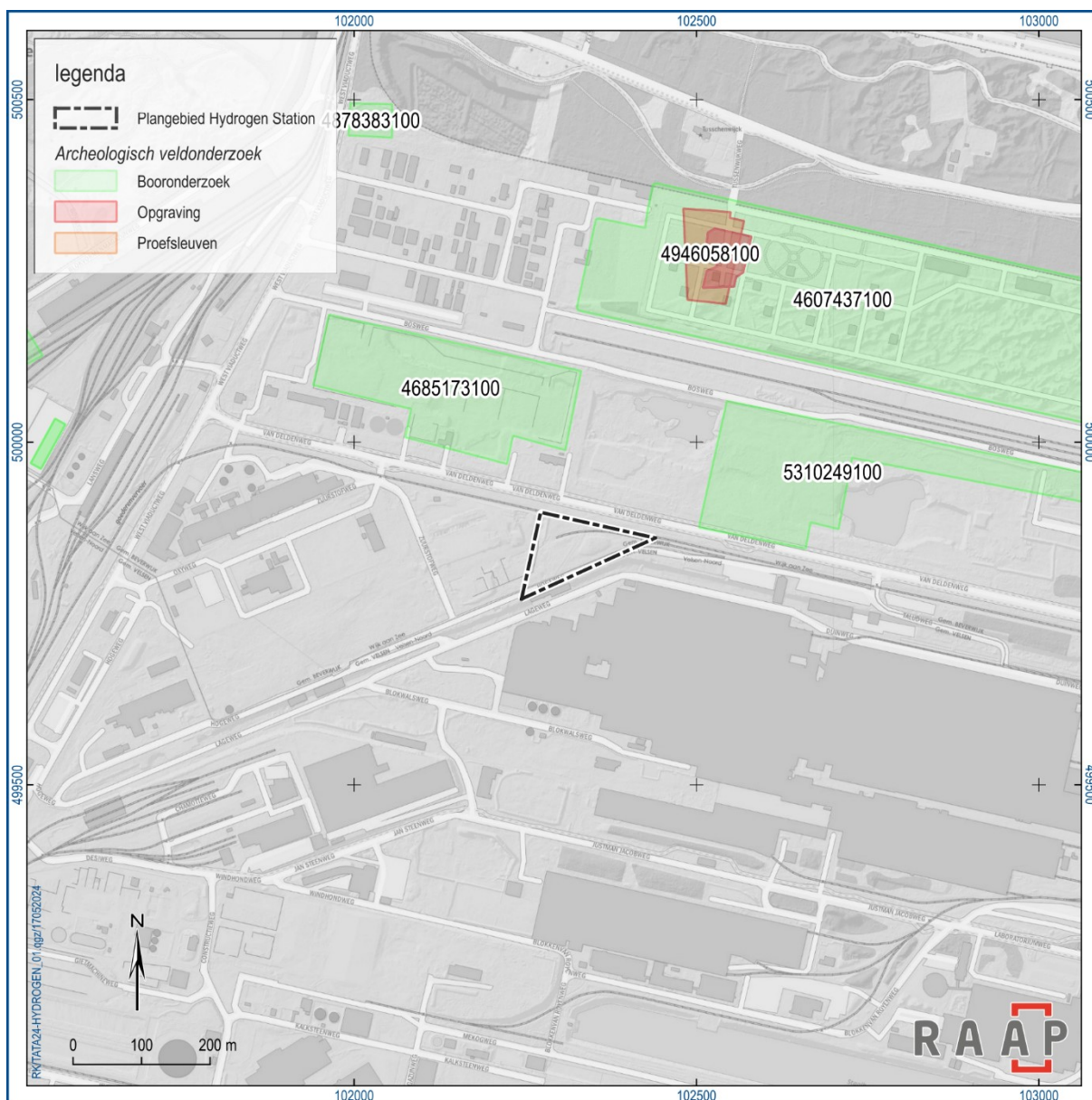
Zaakid.nr.	Complex	Beginperiode	Eindperiode
5054557100	1 spitspoor/schopsteek; 4 diergraven; 445 paalkuilen; 3 kelders; 12 waterputten; 123 kuilen; 6 cultuurlagen; 6 muren; 1 diergang; 11 greppels/sloten; 2 wegen, (on)verhard; 6 visbotten; 43 roodbakkend geglazuurde steelpannen; 33 witbakkend geglazuurde bekers - industrieel wit; 5 witbakkend geglazuurde pispotten; 2 brokken; 3 st. gladwandig aardewerk, gedraaid; 1 ring; 295 roodbakkend (geglazuurde):potten, bolvormig; 2 brokken; 1 middelgroot zoogdier; 3 botten - schaap; 1 koker; 11 groot zoogdier; 1 tamme eend; 164 st. roodbakkend geglazuurd aardewerk; 2 brokken; 4 plavuizen, ongeglazuurd; 3 witbakkend geglazuurde kannen - industrieel wit; 103 bakstenen; 9 witbakkend geglazuurde kom; 16 st. steengoed; 2 Fayence kannen; 6 duigen/hoepels; 1 hanger; 1 brok; 50 porseleine borden; 1 Engels aardewerken theepotten; 67 witbakkend geglazuurde kommen - industrieel wit; 7 olielampen - roodbakkend geglazuurd; 3 Fayence bekers; 164 roodbakkend geglazuurde grappen; 26 roodbakkend geglazuurde vuurtesten; 18 roodbakkend geglazuurde vergieten; 34 kippenbotten; 1 schop; 1 paal; 18 roodbakkend geglazuurde bekers; 1 roodbakkend (geglazuurd) deksel; 55 roodbakkend geglazuurde kommen; 39 st. fayence; 23 majolica borden; 8 jyttepotten; 14 botten - kat; 23 st. bouwmetaal; 161 witbakkend geglazuurde borden - industrieel wit; 1 beitel; 11 witbakkend geglazuurde borden; 20 plavuizen, ongeglazuurd; 6 st. steengoed geglazuurd; 3 knoppen; 62 roodbakkend geglazuurde borden; 1 st. majolica:lode- en tingegeglazuurd; 1 blik; 2 emmers; 66 dakpan; 5 witbakkend geglazuurde theepotten - industrieel wit; 17 st. steengoed geglazuurd: voorraadvat; 1 deksel; 42 wandtegels - polychroom; 1 kist; 5 plavuizen, geglazuurd; 80 st. industrieel wit (Maastrichts); 1 porseleinen kom; 1 st. bot - zoogdier, wild; 19 steengoed geglazuurde kannen; 10 roodbakkend geglazuurde kannen; 1 gesp; 10 witbakkend geglazuurde steelpannen; 3 dakleien; 1 st. porselein; 27 spijkers; 3 hengsels; 234 st. bot - paard; 10 witbakkend geglazuurde vuurtesten; 14 witbakkend geglazuurde vergieten; 19 steengoed geglazuurde mineraalwaterflessen; 96 pijpfragmenten; 1 gesp; 20 porseleinen koppen; 286 Fayence borden; 2 st. Engels ('creamware/blackware/pearlware'); 52 Fayence kommen; 129 st. bot - rund; 4 st. bot - schaap en/of geit; 18 st. bot - varken; 3 platen/strippen; 8 tegels; 13 botfragmenten klein knaagdier; 43 st. witbakkend geglazuurd aardewerk; 1 Fayence deksel; 1 Fayence apothekerspot; 2 muurankers; 3 witbakkend geglazuurde grappen; 527 st. bot - hond.	Late middeleeuwen B	Nieuwe tijd laat

4946058100	3 bouwvoren; 2 cultuurlagen; 2 greppels/sloten; 1 spitspoor/schopsteek; 1 weg, (on)verhard; 16 kuilen; 11 paalgaten; 2 natuurlijke grondsporen; 3 roodbakkend geglazuurde vuurtesten; 1 roodbakkend geglazuurd vergiet; 3 roodbakkend geglazuurde steelpannen; 1 bot - varken; 1 bot - paard; 3 roodbakkend (geglazuurde) potten, bolvormig; 1 steengoed geglazuurde zalfpot; 5 st. steengoed; 12 porseleinen borden; 10 st. bot - hond; 1 Fayence kom; 1 bot - kat; 4 Majolica borden; 8 pijpfragmenten; 4 roodbakkend geglazuurde kommen; 3 steengoed geglazuurde voorraadvaten; 16 st. Fayence; 2 st. steengoed geglazuurd; 1 amfoor; 7 witbakkend geglazuurde bekers - industrieel wit; 3 st. industrieel wit (Maastrichts); 1 roodbakkend geglazuurde grape; 2 st. bot - klein knaagdier; 68 witbakkend geglazuurde borden - industrieel wit; 16 st. bot - rund; 4 witbakkend geglazuurde vuurtesten; 20 roodbakkend geglazuurde borden; 20 st. witbakkend geglazuurd aardewerk; 14 Fayence borden; 6 witbakkend geglazuurde vergieten; 1 witbakkend geglazuurd bord; 1 porseleinen kop; 4 steengoed geglazuurde kannen; 84 st. roodbakkend geglazuurd aardewerk; 2 witbakkend geglazuurde kommen; 2 st bot - groot zoogdier.	Nieuwe tijd vroeg	Nieuwe tijd laat
------------	--	-------------------	------------------

Tabel 3. Archeologische waarnemingen (Archis3).

Eerder in de omgeving uitgevoerd onderzoek volgens Archis 3

In en rond het plangebied zijn vijf eerder uitgevoerde archeologische veldonderzoeken geregistreerd. Deze worden hieronder weergegeven in figuur 11 en in tabel 4 nader toegelicht.

Figuur 11. Eerder uitgevoerd archeologisch veldonderzoek (Archis3).

Zaakid.nr.	Resultaat / advies	Opmerking
4607437100	Jonge Duinen op een veenlaag (4-8 m -mv / 2,1-4,3 m +NAP) op Oude Duinen (4-6,6 m -mv / 1,5-5,0 m +NAP) op strandzand (> 7 m-mv / circa 1 m +NAP) aangetroffen. Archeologische vindplaats in het westelijke deel van het onderzochte gebied aangetroffen in de vorm van vooral aardewerk, bot en houtskool, vermoedelijk uit de brons- en ijzertijd en de Romeinse tijd. Advies: vervolgonderzoek is nodig bij ingrepen dieper dan 2,1 m +NAP, ingrepen reiken echter slechts tot 6,5 m +NAP, dus vrijgave.	Booronderzoek RAAP 2018. ⁴
4685173100	Onderzocht gebied verstoord tussen 0,15 en 0,65 m -Mv (7,3 tot 7,8 m +NAP). Hieronder Jonge Duinen met een top op 1,6 tot 6,37 m +NAP. Geen bodemvorming aangetroffen, wel een kalkloos niveau op 3,3 m -Mv (3,6 m +NAP) van circa 15 cm dik. Op een diepte van 2,9 m -Mv (ca. 4,17 m +NAP) is een veenlaag met zandbrokken aangetroffen. Advies: vrijgave.	Booronderzoek RAAP 2019. ⁵
4946058100	Zie 5054557100 hierna.	Proefsleuven RAAP.
5054557100	Sporen aangetroffen in de top van de Jonge Duinen van de voormalige Tusschenwijkseweg, perceelsgrenzen (greppels en sloten) en sporen van landbouw (grondverbetering, hekken, omheining en veldschuur) vanaf de 18 ^e eeuw en muren en funderingen uit de 19 ^e en 20 ^e eeuw. Vondstmateriaal uit dezelfde periode met enkele vondsten uit de periode 10 ^e -14 ^e eeuw. Advies: opgraving, dus geen vervolg.	Opgraving RAAP 2021. ⁶
5310249100	Humeus niveau in de top van de Oude Duinen aangetroffen op 3,45 m -mv / 4,37 m NAP met een hoge verwachting voor de aanwezigheid van archeologische resten uit de bronstijd – vroege middeleeuwen. Niveau wordt vaak afgedekt door veen en is dus waarschijnlijk goed geconserveerd. Plaatselijk diepe verstoringen van de top van de Oude Duinen, vooral waar vroeger bebouwing heeft gestaan. Advies: vervolgonderzoek bij bodemingrepen onder 4,2 m +NAP.	Booronderzoek RAAP 2022. ⁷

Tabel 4. Eerder uitgevoerd archeologisch veldonderzoek (Archis3).

Bekende archeologische gegevens uit andere bronnen

In het plangebied komen geen bestaande of verdwenen molens voor.⁸ Volgens de Indicatieve Kaart van het Militair Erfgoed ligt het plangebied in de zone van de *Atlantikwall*, een Duitse kustverdedigingslinie uit de Tweede Wereldoorlog. Geallieerde stafkaarten laten zien dat het plangebied inderdaad temidden van Duitse stellingen ligt (figuur 12).

⁴ Coppens, 2019.

⁵ Wolzak et al., 2019.

⁶ Mol, 2023.

⁷ Peeters, 2022.

⁸ Allemolenskaart.nl

Figuur 12. Geallieerde stafkaart (Canadian Overprint).

De Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland biedt geen verdere extra informatie.⁹

2.4 Historische situatie

Op basis van historische kaarten kan inzicht worden verkregen in het historisch gebruik van een gebied van na de late middeleeuwen tot begin 20e eeuw. In die periode was men veel minder dan daarvoor gebonden aan de (on)mogelijkheden die het natuurlijke landschap bood voor bewoning en andere vormen van landgebruik. Het historisch gebruik zegt daarmee iets over de archeologische potentie van

⁹ <https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWeb/Viewer/?app=d46e98fbf40849859f712b54acf92977>

Begin 17^e eeuw ligt het plangebied nog in woest duingebied en wijst niets op bebouwing of bewoning. Het aangegeven reliëf lijkt te wijzen op Jonge Duinen (figuur 13).

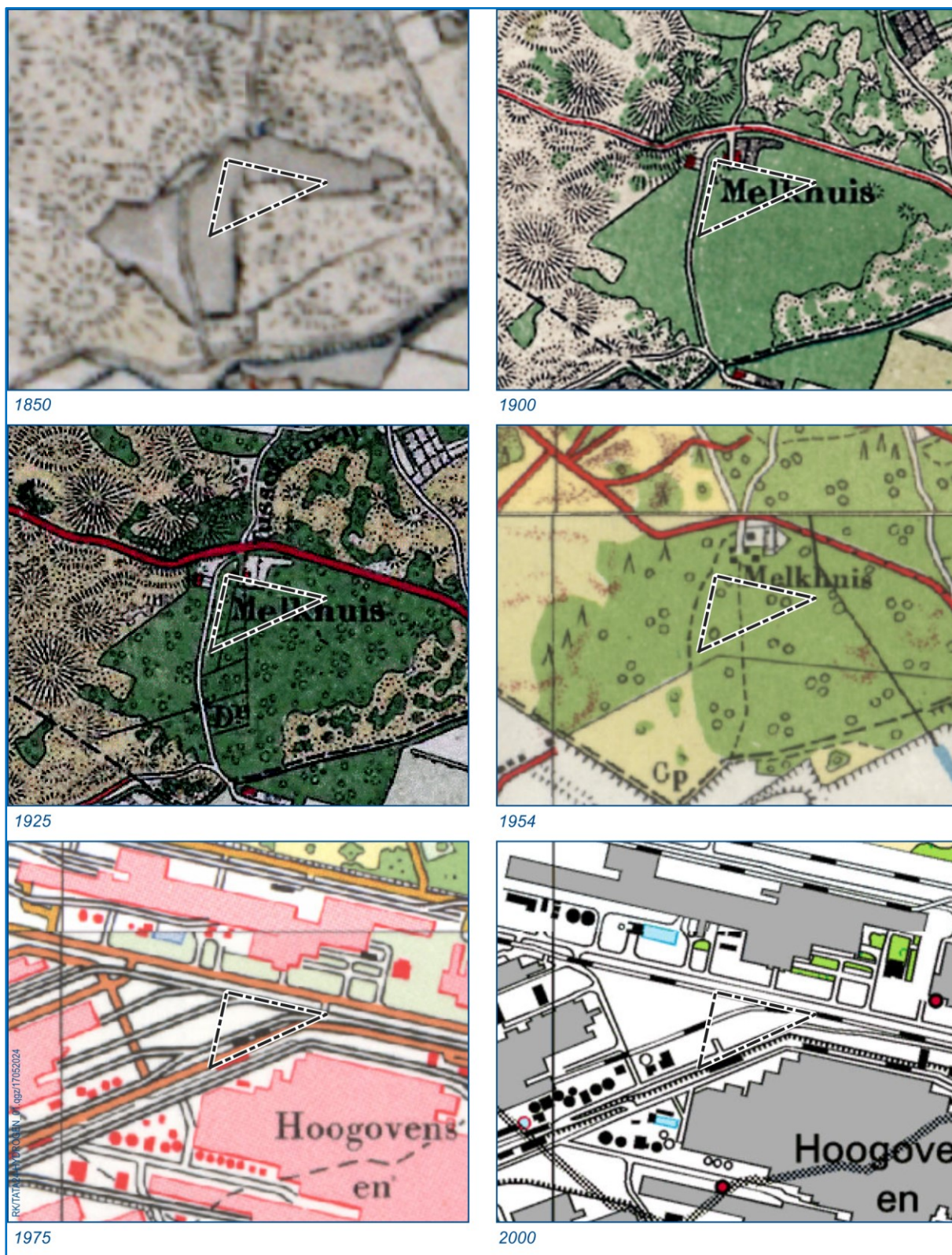

Begin 19^e eeuw is op de kadastrale minuutplan niets aangegeven ter plaatse van het plangebied, maar percelen in de omgeving zijn wel zichtbaar. Aangezien dit kadaster voornamelijk is opgesteld voor belastingdoeleinden, zal het ter plaatse van het plangebied gegaan zijn om woeste, ongebruikte grond (figuur 14).

Figuur 14. De kadastrale minuutplan van 1832. In rood de globale ligging van deelgebieden 2 t/m 11.

Deze situatie blijft lange tijd stabiel. Topografische kaarten uit de 19^e eeuw laten zien dat het plangebied medio 20^e eeuw nog steeds in onbewoond en onbebouwd gebied ligt met reliëfvormen die duidelijk wijzen op Jonge Duinen deels in en rondom het plangebied. Op de topografische kaart van 1900 is te zien dat er een pand – het Melkhuis – net ten noorden van het plangebied ligt, dat daar tot medio 20^e eeuw zichtbaar is. In 1900 lijkt ook het gehele plangebied en de omgeving te zijn geëgaliseerd en omgezet in bos. Pas in het derde kwart van de 20^e eeuw wordt het plangebied bij het terrein van Hoogovens getrokken. Op de topografische kaart van 1975 ligt het plangebied op het Hoogoventerrein. Het is niet bebouwd, maar er lopen wegen en spoorlijnen doorheen. Deze situatie blijft grotendeels stabiel tot eind 20^e eeuw (figuur 15).

Figuur 15. Het plangebied op diverse historische topografische kaarten uit de 19^e en 20^e eeuw.

2.5 Huidige situatie

Aan de hand van actuele gegevens van recente luchtfoto's, Google Street View en navraag bij de opdrachtgever zijn de onderstaande zaken over de huidige situatie te melden.

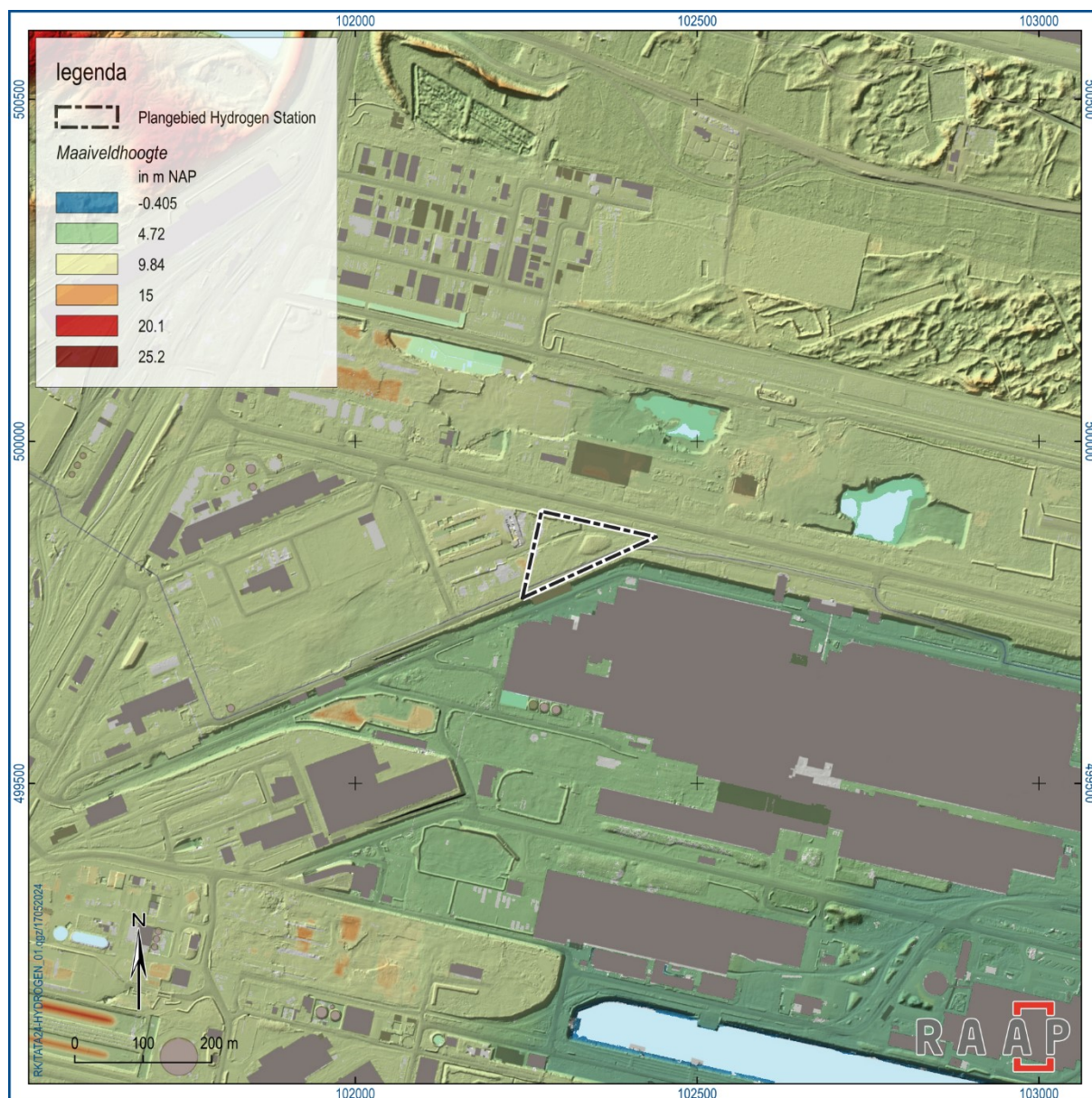
Huidig grondgebruik	Grotendeels braakliggend en weg (figuur 16).
Hoogteligging maaiveld	7,85 – 11,15 m +NAP (figuur 17).
Verstoringsen	Tata Steel beschikt over een inventarisatie van de diepte van bestaande bodemverstoringen. Binnen het plangebied is sprake van een verstoring tot maximaal 1,5 m diep en delen zijn mogelijk niet verstoord (figuur 18).
Grondwatertrap of -stand	Niet gekarteerd.
Milieutechnische condities	Geen registraties. ¹⁰
Aanwezige constructies (funderingen, kelders e.d.)	Weg- en spoorcunetten.
Locatie en diepte van kabels/leidingen	Zie figuur 19. KLIC geeft geen informatie over diepteligging.

Tabel 5. Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.

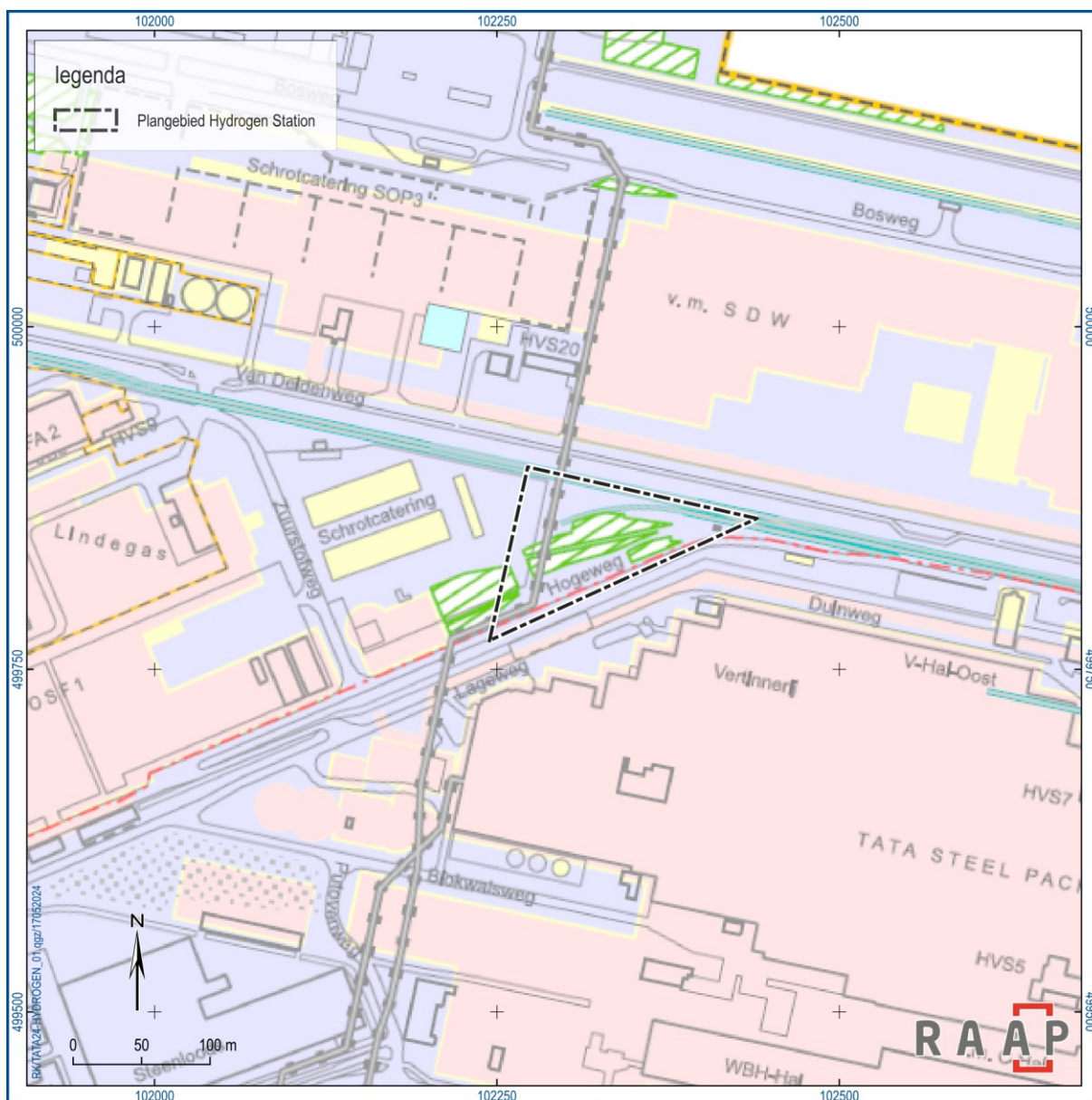
¹⁰ Bodemloket.nl

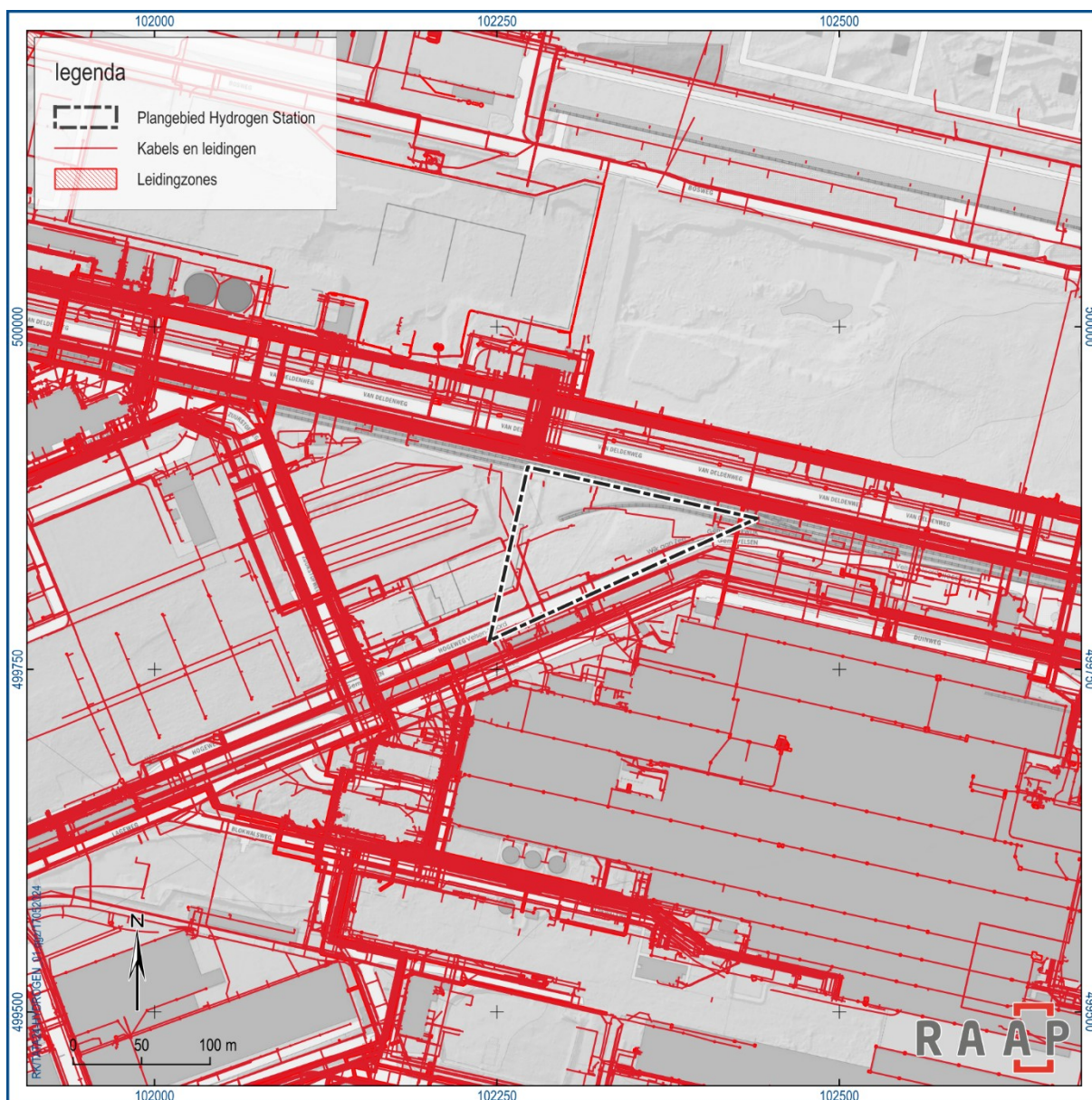
Figuur 16. Luchtfoto.

Figuur 17. Weergave van de maaiveldhoogte volgens het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN4).

Figuur 18. Inventarisatie van de diepte van bodemverstoringen op het terrein van Tata Steel. Lila: 0 – 1,5 m diep verstoord; geel: 1,5 tot 3 m diep verstoord; oranje: 3 m en dieper verstoord; groen arcering: mogelijk onverstoord.

Figuur 19. Kabels en leidingen (KLIC).

2.6 Toekomstige situatie

Uit navraag bij de opdrachtgever is het volgende gebleken over de toekomstige situatie:

Aard	Nieuwbouw waterstofstation
Omvang en diepte	11.118 m ² , max. 2,5 m diep.
Invloed op maaiveld en grondwater	Geen.
Toekomstig gebruik	Waterstofstation.
Toekomstige gebruiker	Tata Steel.

Tabel 6. De toekomstige situatie.

3 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de tijdens het bureauonderzoek verzamelde gegevens is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Deze geeft inzicht in de aard en de ouderdom (inclusief omvang en uiterlijke kenmerken), (diepte)ligging, en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten.

Aard en ouderdom

Het verspreidingspatroon van archeologische vindplaatsen is voor een groot deel gerelateerd aan de fysieke eisen die de mens stelde aan de leef- en woonomgeving. Het meest markant zijn de verschillen tussen jager-verzamelaars enerzijds en landbouwers anderzijds.

Jager-verzamelaars

In de steentijd (paleolithicum t/m neolithicum) leefden de mensen voornamelijk van de jacht, visvangst en het verzamelen van eetbare planten en vruchten. Deze zogenaamde jager-verzamelaars trokken door het landschap en verbleven alleen tijdelijk op een plek. Uit een ruimtelijke analyse blijkt dat hun kampementen in vrijwel alle gevallen waren gesitueerd op de overgang van nat naar droog. Nabij dergelijke gradiëntzones waren namelijk de meeste voedselbronnen voorhanden en was (drink)water bereikbaar.

Het oppervlak uit de steentijd bevindt zich op 33 tot 29 m –mv, afhankelijk van de maaiveldhoogte (22 m -NAP). Er is onvoldoende informatie voorhanden over de aan- of afwezigheid van gradiëntzones. Er geldt dan ook een niet nader gespecificeerde archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de steentijd.

Landbouwers

Met de introductie van de landbouw (vanaf het neolithicum) werd de mate waarin gronden geschikt waren om te beakkeren een steeds belangrijker factor in de locatiekeuze van de mensen. De eerste akkergronden werden aangelegd op de van nature vruchtbaarste gronden. Bovendien moesten de gronden goed ontwaterd zijn.

Het plangebied kenmerkt zich vanaf ongeveer de ijzertijd door de ligging op een strandwal. Hierdoor worden archeologische resten vanaf deze tijd tot en met de 16^e eeuw verwacht. Op basis van het historisch kaartmateriaal blijkt dat er in de nieuwe tijd geen bewoning in het plangebied heeft plaatsgevonden. De eerste bebouwing is begin 20^e eeuw te zien op topografische kaarten net ten noorden van het plangebied.

Vindplaatsen van landbouwsamenlevingen zijn over het algemeen enkele honderden vierkante meters tot meerdere hectare groot (een boerenerf tot een heel dorp) en kenmerken zich door een spreiding van vondstmateriaal in een oude bodemhorizont in de afzettingen van de Oude Duinen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog lagen in het plangebied Duitse stellingen van de *Atlantikwall*. Hier zijn resten te verwachten van de inrichting van het landschap voor militaire doeleinden.

(Diepte)ligging

Het plangebied kenmerkt zich door een gestapeld landschap waarin meerdere archeologisch relevante niveaus voorkomen. Deze zijn herkenbaar aan ontkalkte zones in het Jonge Duinzand en/of afgedekte bodemhorizonten of veenlagen in de Oude Duinen. Het pakket Oude Duinen kan tot ongeveer 5,0 m +NAP reiken (zie tabel 4; zaakidentificatienummer 4607437100); circa 2,85 tot 6,15 m -mv). Resten van de inrichting van het landschap voor militaire doeleinden uit de Tweede Wereldoorlog zullen vanaf het maaiveld aanwezig zijn of zijn geweest.

Fysieke kwaliteit

Aangezien in het plangebied afdekkende pakketten aanwezig kunnen zijn, is mogelijk sprake van een goede conservering van de archeologische resten.

In het plangebied is de bodem afgegraven ten behoeve van de aanleg van het Hoogoventerrein. Uit het AHN blijkt dat het gaat om een hoogteverschil van 4 tot 17 m. Deze ontgraving heeft zich afgespeeld in het traject van de Jonge Duinen, gezien de maaiveldhoogte van minimaal 7 m +NAP. Daaruit kan geconcludeerd worden dat eventuele archeologische resten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd hier deels of volledig verdwenen kunnen zijn. De inrichting van het terrein voor militaire doeleinden heeft zich afgespeeld in de Tweede Wereldoorlog, ná de afgraving.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- De geplande ingrepen reiken tot maximaal 2,5 m diep.
- Het plangebied is mogelijk tot 1,5 m diep verstoord, mogelijk deels onverstoord.
- Vanaf 33 tot 29 m diepte geldt een niet nader te specificeren verwachting voor de aanwezigheid van resten van tijdelijke kampementen van jagers-verzamelaars uit de steentijd.
- Vanaf 2,85 tot 6,15 m -mv (5,0 m +NAP) is de top van het Oude Duinpakket te verwachten. Dit wordt niet geraakt door de voorgenomen ingrepen.
- Vanaf de onderzijde van de aanwezige verstoring bestaat de kans op de aanwezigheid van afgedekte bodemhorizonten waarin resten van bewoning door landbouwsamenlevingen aanwezig kunnen zijn. Binnen het traject van de Oude Duinen en strandwallen kunnen resten worden verwacht uit de ijzertijd tot en met de 16e eeuw.
- Er bestaat een kans op de aanwezigheid van resten van Duitse stellingen aan en direct onder maaiveld.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in het plangebied eventuele archeologische resten niet bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen. Daarom wordt geadviseerd om in het plangebied geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren.

Eventueel aanwezige resten uit de Tweede Wereldoorlog van de inrichting van het landschap voor militaire doeleinden zijn niet goed op te sporen. Doorgaans worden deze per toeval aangetroffen. Voor het geval dat dergelijke resten tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, verdient het aanbeveling om vooraf een meldingsprotocol af te stemmen met het bevoegd gezag en vast te stellen.

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Beverwijk, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

- , 2017. Plangebied Kroftenweg/Tata Steelterrein (Wijk aan Zee) , gemeente Beverwijk; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (mechanisch booronderzoek, verkennende fase). RAAP-notitie 5795.
- , 2019. Plangebied Onshore Substation HKN te Wijk aan Zee, gemeente Beverwijk; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (IVO-O, karterend booronderzoek). RAAP-rapport 3969.
- , 2019. Plangebied Uitbreiding BD-Hal Tata Steel, gemeente Beverwijk; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek). RAAP-rapport 3796.
- , 2020. Walshal Pb En Pd, Locatie 7f-04, Tata Steel, gemeente Beverwijk, een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, gevolgd door een archeologische opgraving, variant archeologische begeleiding. RAAP-rapport 4499.
- , 2004. Geomorfologische kaart Nederland (GKN). Achtergronddocument bij het landsdekkende digitale bestand. Alterra-rapport 1039, Wageningen.
- , 2023. Plangebied Tussenwijkweg (Hollandse Kust west Beta) te Wijk aan Zee. Gemeente Beverwijk. Archeologisch proefsleuvenonderzoek en een opgraving. RAAP-rapport 6218.
- , 2022. Plangebied Van Deldenweg (HVS33), project Low CO2 Power Infra te Wijk aan Zee, gemeente Beverwijk; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek). RAAP-rapport 6207.
- SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.
- TNO, 2021. Geologische overzichtskaart Nederland. <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen>
- , 2006. Nieuwe landelijke paleogeografische kaarten van Nederland in het Holoceen.
- , 2006. Geologische overzichtskaart van Nederland. TNO Bouw en Ondergrond, Utrecht.
- , 2019. Plangebied Schrootopslaglocatie Bosweg te Wijk aan Zee, gemeente Beverwijk; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek). RAAP-rapport 3901.

Websites/Digitale bronnen

ruimtelijkeplannen.nl
omgevingswet.overheid.nl
lokaleregelgeving.overheid.nl
dinoloket.nl
allemolenskaart.nl
ikme.nl

<https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWeb/Viewer/?app=d46e98fbf40849859f712b54acf92977>
bodemloket.nl

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).	5
Figuur 2. Gemeentelijke archeologische beleidskaarten.	6
Figuur 3. Archeologische dubbelbestemmingen.	7
Figuur 4. Landschappelijke ontwikkeling vanaf de laatste ijstijd tot en met de midden ijzertijd. Paars: dekzand uit de ijstijd; blauw: water; vaalgeel: strandwallen; donkergroen: kwelders; lichtgroen: wadden en slikken; lichtgeel: Oude Duinen.	11
Figuur 5. Landschappelijke ontwikkeling van de late ijzertijd tot de 19 ^e eeuw. Blauw: water; vaalgeel: strandwallen; donkergroen: kwelders; lichtgroen: wadden en slikken; lichtgeel: Oude Duinen; bruin: veen; felgeel: Jonge Duinen; rood: stedelijke bebouwing.	12
Figuur 6. Geologische kaart.	14
Figuur 7. Geomorfologische kaart.	15
Figuur 8. Bodemkaart.	16
Figuur 9. Archeologische informatie.	17
Figuur 10. Archeologische complextypen.	18
Figuur 11. Eerder uitgevoerd archeologisch veldonderzoek.	21
Figuur 12. Geallieerde stafkaart (Canadian Overprint).	23
Figuur 13. Globale ligging van het plangebied (rood) op de Kaart van Holland van Jacob Aertsz. Colom uit 1639. Het noorden is rechts.	24
Figuur 14. De kadastrale minuutplan van 1832. In rood de globale ligging van deelgebieden 2 t/m 11.	25
Figuur 15. Het plangebied op diverse historische topografische kaarten uit de 19 ^e en 20 ^e eeuw.	26
Figuur 16. Luchtfoto.	28
Figuur 17. Weergave van de maaiveldhoogte volgens het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN4).	29
Figuur 18. Inventarisatie van de diepte van bodemverstoringen op het terrein van Tata Steel. Lila: 0 – 1,5 m diep verstoord; geel: 1,5 tot 3 m diep verstoord; oranje: 3 m en dieper verstoord; groen arcering: mogelijk onverstoord.	30
Figuur 19. Kabels en leidingen (KLIC).	31

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	9
Tabel 2. Overzicht van geraadpleegde geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken van het plangebied en de directe omgeving.	13
Tabel 3. Archeologische waarnemingen.	20
Tabel 4. Eerder uitgevoerd archeologisch veldonderzoek.	22
Tabel 5. Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.	27
Tabel 6. De toekomstige situatie.	31

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal

Bijlage 2. Motivatie geraadpleegde bronnen

Bijlage 1. Tijdschaal

Geologische perioden				Archeologische perioden			
Tijdvak	Chronozone		Datering	Tijdperk			Datering
Holoceen	Laat Subatlanticum		1150 na Chr. 0 450 voor Chr. 3700 7300 8700 9700	Recente tijd			1945
				Nieuwe tijd	C	1850	
	B	1650					
	A	1500					
	Vroeg Subatlanticum			Laat B	1250		
					Laat A	1050	
				Vroeg	D: Ottoonse tijd	900	
					C: Karolingische tijd	725	
					B: Merovingisch tijd	525	
					A: Volksverhuizingstijd	450	
	Romeinse tijd	Laat		270			
		Midden		70 na Chr.			
		Vroeg		15 voor Chr.			
	Subboreaal			IJzertijd	Laat	250	
Midden			500				
Vroeg			800				
Bronstijd			Laat	1100			
			Midden	1800			
			Vroeg	2000			
Atlantium		Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850			
			Midden	4200			
			Vroeg	4900/5300			
Boreaal		Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450			
			Midden	8840			
			Vroeg	9700			
Preboreaal		Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat		12.500		
						Jong B	16.000
Jong A	35.000						
			Midden	250.000			
					Oud		

Bijlage 2. Motivatie geraadpleegde bronnen

LS03 en LS04, motivatie voor de keuze van de geraadpleegde bronnen (x indien van toepassing)

Bron	Geraadpleegd en afgebeeld/beschreven	Geraadpleegd, niet afgebeeld	Niet beschikbaar voor dit plan-/onderzoeksgebied	Bevat geen (nieuwe) relevante informatie	Opmerking
Bodemkaart van NL	x				
Geologische kaart van NL	x				
Geomorfologische kaart van NL	x				
Gedetailleerde bodemkaarten			x		
DINO		x			
Gegevens milieukundig bodemonderzoek		x			
Actueel Hoogtebestand Nederland	x				
Lucht- en satellietfoto's	x				
Topografische kaart van Nederland	x				
Oud(st)e kadasterkaarten	x				
Historische kaarten van Nederland	x				
Beeldmateriaal bouwhistorie			x		
Archeologische en cultuurhistorische rapportages		x			
Archieven (RAAP)		x			
Eigenaar en gebruiker		x			
AMK	x				
Archis	x				
CMA				x	
CAA				x	
CHW		x			
Literatuur (arch./aardwet.)		x			
Gebiedsgerichte specialisten		x			
Amateurarcheologen				x	
Gemeentelijke waarden- of verwachtingskaart	x				
Archeologisch depot				x	